

Vlaamse
overheid

Rol Audit Vlaanderen in integriteitsbeleid

**Infosessie integriteit bij
overheidsopdrachten voor lokale
besturen**

Wim De Naeyer – 24.09.2019

**AUDIT
VLAANDEREN**

Agenda

- I. Audit Vlaanderen**
- II. Integriteitsbeleid**
- III. Preventieve rol Audit Vlaanderen in integriteitsbeleid**
- IV. Detectierol Audit Vlaanderen**
- V. Reactieve rol Audit Vlaanderen in integriteitsbeleid**
- VI. Vooronderzoek**
- VII. Forensische audit**
- VIII. Enkele cijfers**

I. Audit Vlaanderen

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Missie

Audit Vlaanderen heeft als missie:

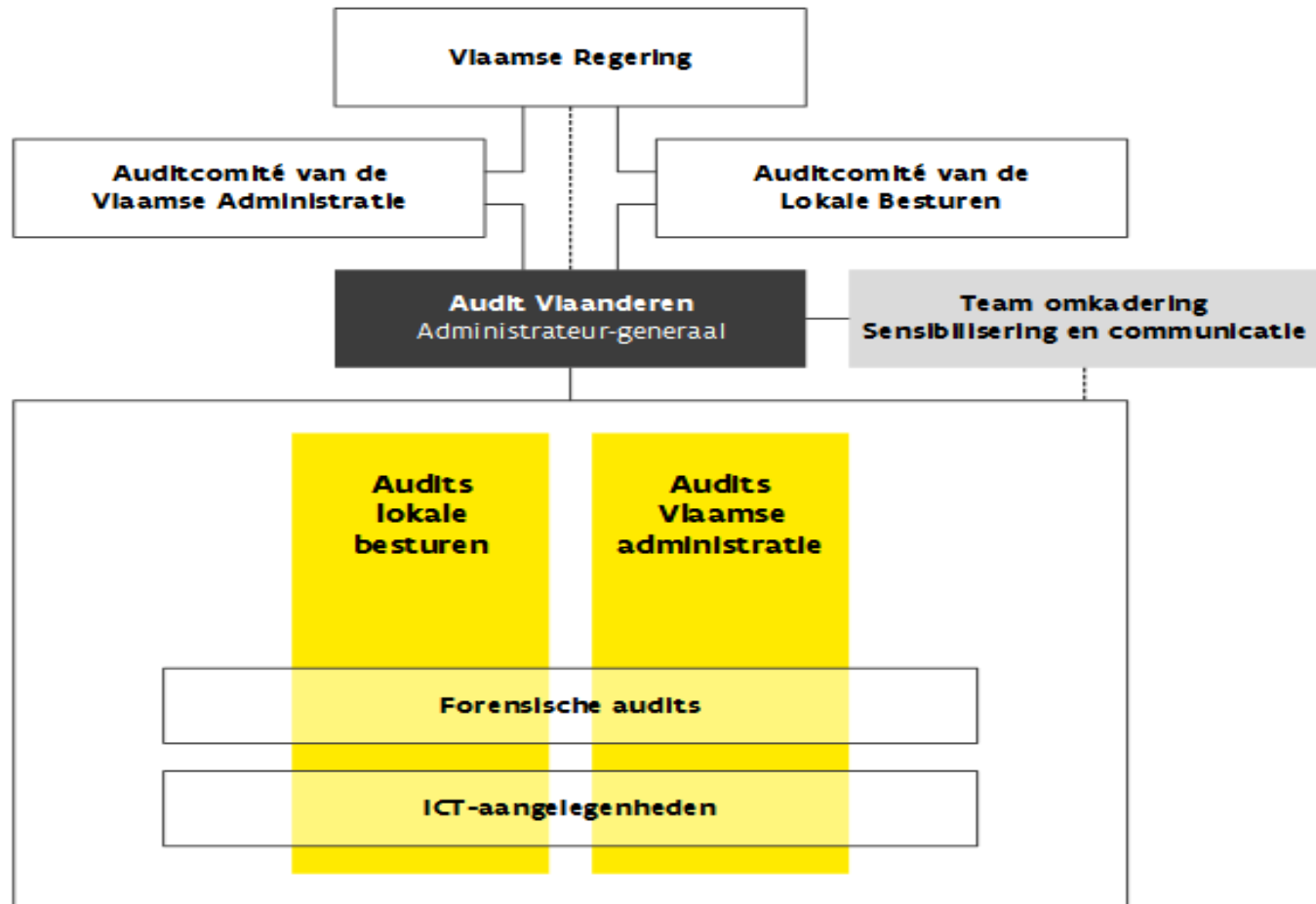
- **een onafhankelijke, objectieve en bekwame partner van de lokale besturen en de Vlaamse administratie te zijn**
- **bij de beheersing van de financiële, wettelijke en organisatorische risico's,**
- **om een toegevoegde waarde te creëren bij de uitbouw van een efficiënte, effectieve, ethische en kwaliteitsvolle organisatie.**

Onafhankelijke partner

Aansturing door 2 auditcomités

Auditcomité Vlaamse administratie	Auditcomité lokale besturen
4 onafhankelijke deskundigen	4 onafhankelijke deskundigen
3 personen aangeduid door de Vlaamse Regering	2 VVSG
	1 VVP
	Minister van Binnenlands Bestuur: waarnemer

Positionering en organigram Audit Vlaanderen

Personeel Audit Vlaanderen

Aantal auditoren	46
auditoren	31
senior auditoren	11
manager-auditoren	4
Aantal ondersteunende personeelsleden	5

Totaal aantal personeelsleden (incl. administrateur-generaal) 52

Werkterrein

De Vlaamse administratie: 50-tal entiteiten (sinds 2001)

De lokale besturen > 800 entiteiten (sinds 2014)

- gemeenten;
- autonome gemeentebedrijven;
- OCMW's;
- Welzijnsverenigingen (met uitzondering van de ziekenhuisverenigingen);
- provincies;
- autonome provinciebedrijven.

Types van auditopdrachten

Risicogebaseerde auditopdrachten (80% auditcapaciteit)

- **Organisatie-audits (klemtoon op sturende en ondersteunende processen)**
- **Procesaudits (klemtoon op kernprocessen)**
- **Thema-audits (zelfde procesaudit bij meerdere entiteiten van het audituniversum)**
- **Detectie-audits**

Incidentgedreven (forensische audits) en vraaggestuurde opdrachten (ad hoc-audits) (20% auditcapaciteit)

Opdracht Audit Vlaanderen

Art. III 115 §1 van het Bestuursdecreet

- In elk departement, intern verzelfstandigd agentschap en publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap wordt periodiek een audit uitgevoerd door Audit Vlaanderen.
- Audit Vlaanderen evalueert de organisatiebeheersing, gaat na of ze adequaat is en formuleert aanbevelingen tot verbetering daarvan. Audit Vlaanderen kan daarvoor organisatie- en procesaudits uitvoeren en is gemachtigd alle bedrijfsprocessen en activiteiten te onderzoeken.
- Audit Vlaanderen is ook bevoegd voor het uitvoeren van forensische audits.

Opdracht Audit Vlaanderen

Art. 221-222 Decreet Lokaal Bestuur

- In elke gemeente en in elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt periodiek een audit uitgevoerd door Audit Vlaanderen.
- Audit Vlaanderen bezorgt de verslagen van de audits aan de voorzitter van de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn, die ze bezorgt aan de leden van de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn.
- Audit Vlaanderen evalueert de organisatiebeheersing, gaat na of ze adequaat is en formuleert aanbevelingen tot verbetering daarvan. Audit Vlaanderen kan daarvoor organisatie- en procesaudits uitvoeren en is gemachtigd alle bedrijfsprocessen en activiteiten te onderzoeken.
- Audit Vlaanderen is ook bevoegd voor het uitvoeren van forensische audits.

**Vlaamse
overheid**

**AUDIT
VLAANDEREN**

Bevoegdheid Audit Vlaanderen

Artikel III 115 §2 van het Bestuursdecreet

Artikel 223 Decreet Lokaal Bestuur

- Om zijn bevoegdheid te kunnen uitoefenen, heeft Audit Vlaanderen **toegang tot alle informatie en documenten**, ongeacht de drager ervan, en tot alle gebouwen, ruimtes en installaties waar taken worden uitgevoerd van de besturen.
- Audit Vlaanderen kan **aan ieder personeelslid de inlichtingen vragen** die het voor de uitvoering van zijn opdrachten nodig acht. Ieder personeelslid is ertoe gehouden zo snel mogelijk en zonder voorafgaande machtiging op een volledige wijze te antwoorden en alle relevante informatie en documenten te verstrekken.

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

II. Integriteitsbeleid

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Invalshoeken integriteitsbeleid

- ▶ Stimulerende benadering

integer handelen stimuleren

- ▶ Controlerende benadering

gedrag van personeelsleden controleren

Volwaardig integriteitsbeleid

- Elke fraude is een integriteitsschending => **fraud risk management** maakt deel uit van een integriteitsbeleid
- Gestructureerde aanpak
  - Doel: onregelmatigheden, normvervaging en laakbare praktijken voorkomen en detecteren
- Evenredige aandacht aan 3 integriteitsobjectieven:
  - Preventie
  - Detectie
  - Reactie

III. Preventieve rol Audit Vlaanderen in integriteitsbeleid

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Preventieve rol AV in integriteitsbeleid

- ▶ Aandacht voor integriteitsbenadering in de reguliere auditopdrachten (doelstelling “integriteit” in leidraad organisatiebeheersing).
- ▶ Ontwikkeling van een handreiking integriteitsbeleid.
- ▶ Audit Vlaanderen is kernlid van het Bureau Integriteit van de Vlaamse administratie.

IV. Detectierol Audit Vlaanderen

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Detectie van mogelijke onregelmatigheden

- Indicaties van onregelmatigheden bij de uitvoering van “reguliere” audits
- Screening mediaberichten
- Meldpunt klokkenluiders
  - Algemeen meldpunt (Bureau Integriteit)
  - Eigen meldpunt Audit Vlaanderen
- Datamining / detectie-audits

Klokkenluiden

VLAANDEREN

AUDIT VLAANDEREN

[Organisatiebeheersing](#)

[Audits](#)

[Globale rapporten](#)

[Nieuwsbrieven](#)

[Publicaties](#)

[Over Audit Vlaanderen](#)

[Home](#) > [Klokkenluiden](#)

Klokkenluiden

We spreken van klokkenluiden wanneer personeelsleden vermoedens van onregelmatigheden (bv. fraude, corruptie, enz.) over hun organisatie melden aan instanties die hiertoe actie kunnen ondernemen.

Wat doet Audit Vlaanderen?

Als een klokkenluider Audit Vlaanderen op de hoogte brengt van onregelmatigheden, wordt eerst een grondig vooronderzoek gevoerd. Elementen zoals de betrouwbaarheid van de melding en de noodzaak en hoogdringendheid van een onderzoek bepalen of een forensische audit wordt uitgevoerd.

Klokkenluiden bij de lokale besturen

[Lees verder >](#)

Klokkenluiden bij de Vlaamse administratie

[Lees verder >](#)

Vlaamse
overheid

Datamining/detectieaudits

- Analyseren van grote hoeveelheden gegevens aan de hand van datamining
- Doel: ongebruikelijke, afwijkende of merkwaardige patronen aan de oppervlakte brengen
- Verder onderzoek moet uitwijzen of afwijkingen kunnen worden verklaard of er sprake is van malversaties.

V. Reactieve rol Audit Vlaanderen in integriteitsbeleid

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Procedure voorafgaand aan opstart forensische audit

Melding van mogelijke onregelmatigheden

Vooronderzoek

Beslissing: forensische audit?

VI. Vooronderzoek

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Vooronderzoek

- Nagaan of de melding(en) en/of vermoedens van malversaties degelijk onderbouwd zijn en steunen op betrouwbare aanknopingspunten
- Trapsgewijze inschatting van de aanvraag:
antwoord op 3 vragen:
  - Is de aangeleverde informatie betrouwbaar?
  - Is een forensische audit noodzakelijk?
  - Is onmiddellijke opstart van een forensische audit vereist?

VII. Forensische audit

Vlaamse
overheid

AUDIT
VLAANDEREN

Wat zijn forensische audits?

- Geheel van activiteiten bestaande uit het verzamelen, controleren, bewerken, analyseren van en rapporteren over gegevens met het oog op waarheidsvinding en / of bewijsvoering
- Dient uitgevoerd te worden binnen een geïkt referentiekader op het terrein van juridisch / financiële geschillen en / of onregelmatigheden (waaronder fraude)

Doel forensische audit

- Vaststellen of er werkelijk een misdrijf is gepleegd en, in voorkomend geval, de fraudeur(s) identificeren en de fraudeomvang vaststellen → Het onderzoek beoogt de waarheid aan het licht te brengen
- Op een objectieve wijze meedelen van de vastgestelde feiten en eventueel gepleegde inbreuken
- In kaart brengen van tekortkomingen in het systeem van organisatiebeheersing en formuleren van aanbevelingen

Doel forensische audit

- Het rapport moet de bevoegde personen toelaten de nodige maatregelen te treffen, een herhaling van de feiten te voorkomen en de belangen van de organisatie te vrijwaren
- Indien (mogelijk) een misdrijf werd gepleegd:
  - exemplaar van het rapport wordt doorgestuurd aan parket of de Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Corruptie (CDBC, deel van de federale gerechtelijke politie)
  - aan geauditeerde entiteit wordt geadviseerd zich burgerlijke partij te stellen

Toegang tot informatie

- Audit Vlaanderen heeft toegang tot alle informatie, documenten en goederen
- Audit Vlaanderen heeft toegang tot alle gebouwen, ruimtes en installaties
- Geheimhouding van bronnen
- Vertrouwelijkheid van informatie

Forensische onderzoekstechnieken

- Functiegevoeligheidsanalyse (“Wat zou een fraudeur, indien hij in deze functie is tewerkgesteld, kunnen uitrichten?”)
- Opstellen van schema’s en flowcharts (fraudepatronen worden gemakkelijker herkend)
- Interviews met verdachten en andere personen
- Elektronische bestandsanalyses met specifieke software (data-analyse – sleutelwoordanalyse)
- Raadplegen van publiek toegankelijke nationale en internationale databanken in geval van belangenvermenging of collusie met externe partijen (informatie over bedrijfsmandaten en intercompany relaties)
- Gebruik van data-recovery software

Forensische onderzoekstechnieken

- Office screenings
- Documentanalyse (nazicht van documenten op vormgebreken en onregelmatigheden en vergelijking van de gegevens met externe bronnen)
- Uitvoeren van analytische testen (analyse van cijferreeksen en ratio's) - opsporen van ongewone fluctuaties en afwijkingen in de saldi van de rekeningen.
- Verbandcontroles en detailcontroles (afhankelijk van het resultaat van de verbandcontroles)
- Inventarisaties
- Boekhoudkundige reconciliaties

Enkele belangrijke aandachtspunten

- “Bevriezen” van bewijzen/informatie
- Verzamelen van het best mogelijke authentieke bewijs, met respect voor de toepasselijke regels
- Pas confrontatie met verdachte personeelsleden als alle bewijzen zijn verzameld

Kennisopbouw

- Forensische audit vereist specifieke vaardigheden, kennis en geeft referentiekader (denk o.a. aan privacy, bewijskracht verworven materiaal, ...)
- Audit Vlaanderen heeft deskundigheid opgebouwd door opleiding en ervaring en beschikt momenteel over een competentiecentrum met individuele specialisaties (kernteam van 7 ervaren fraudeonderzoekers + aantal “free-lance” reguliere auditoren die desgevallend kunnen worden ingezet)
- Hoofdzakelijk Certified Fraud Examiner (ACFE), Registered Fraud Auditor (IFA) en/of Master in Forensic Auditing

1. AUDIT VLAANDEREN

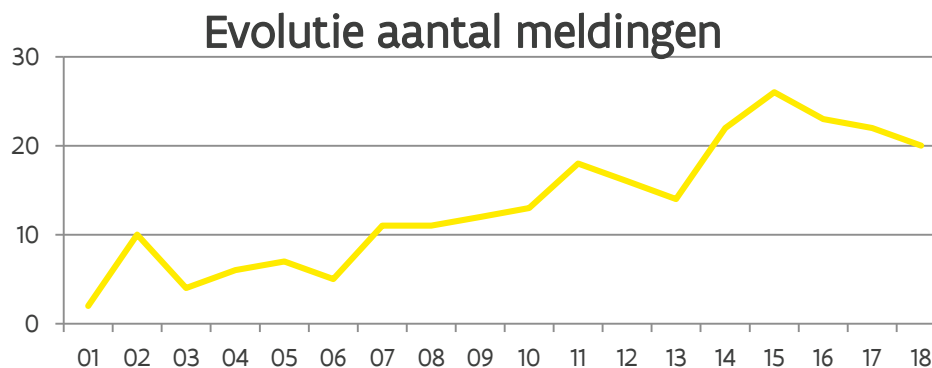

VIII. Enkele cijfers

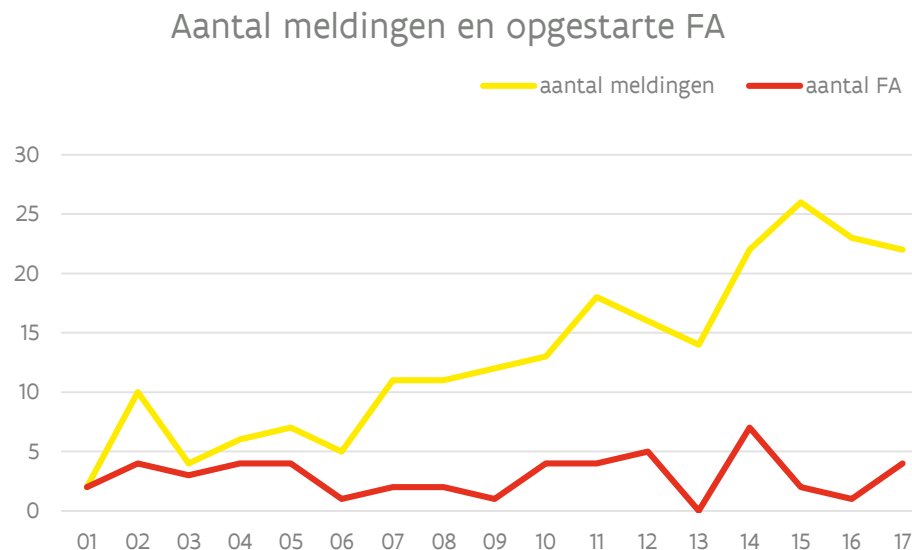
Evolutie aantal meldingen Vlaamse administratie

Jaar	Aantal meldingen
2001	2
2002	10
2003	4
2004	6
2005	7
2006	5
2007	11
2008	11
2009	12
2010	13
2011	18
2012	16
2013	14
2014	22
2015	26
2016	23
2017	22
2018	20
TOTAAL	242

Evolutie opgestarte forensische audits Vlaamse administratie

Jaar	Aantal FA's
2001	2
2002	4
2003	3
2004	4
2005	4
2006	1
2007	2
2008	2
2009	1
2010	4
2011	4
2012	5
2013	0
2014	6
2015	3
2016	1
2017	4
2018	2
TOTAAL	52

Herkomst meldingen Vlaamse administratie

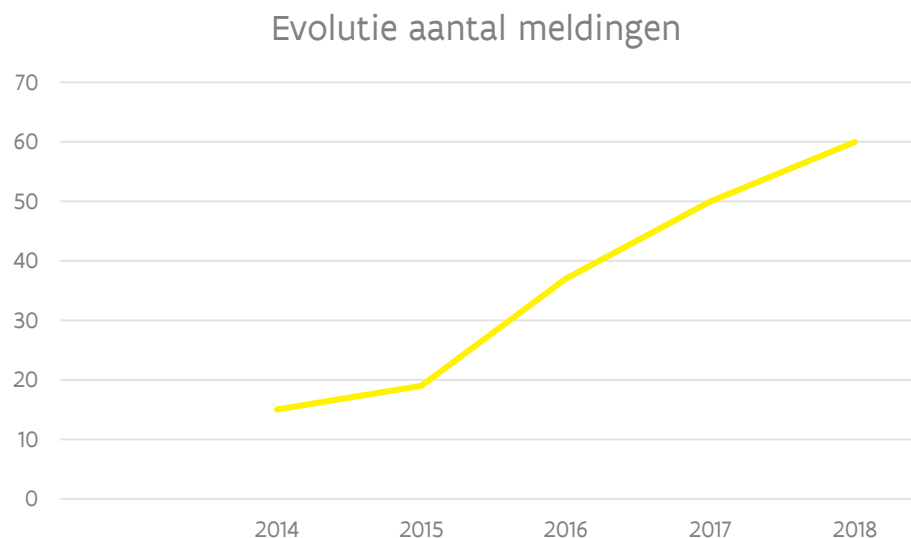
Herkomst melding	Aantal meldingen	Procentueel
Personeelslid	77	31,82%
Burger	37	15,29%
Anoniem	30	12,40%
Leidend ambtenaar	25	10,33%
Auditor intern – DIA	15	6,20%
Ex-personeelslid entiteit	14	5,79%
Minister	13	5,37%
Coördinator integriteitszorg/ spreekbuis	9	3,72%
Auditor Audit Vlaanderen	8	3,31%
Minister-president	3	1,24%
Rekenhof	3	1,24%
Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming	2	0,83%
Media	2	0,83%
Ambtenaar andere entiteit	1	0,41%
Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie	1	0,41%
Onderneming	1	0,41%
Vlaamse Ombudsdienst	1	0,41%
TOTAAL	242	100%

Gevolg meldingen Vlaamse administratie per 31/12/2018

Herkomst melding	Aantal meldingen	Geen verder gevolg	Verder gevolg
Personeelslid	76	75%	25%
Burger	37	89,2%	10,8%
Anoniem	31	77,4%	22,6%
Leidend ambtenaar	25	40,0%	60,0%
Auditor intern - DIA	15	93,3%	6,7%
Ex-personeelslid entiteit	14	92,9%	7,1%
Minister	13	15,4%	84,6%
Coördinator integriteitszorg/ spreekbuis	9	88,9%	11,1%
Auditor Audit Vlaanderen	8	25,0%	75,0%
Minister-president	3	0,0%	100,0%
Rekenhof	3	100,0%	0,0%
Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming	2	100,0%	0,0%
Media	2	100,0%	0,0%
Ambtenaar andere entiteit	1	100,0%	0,0%
Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie	1	100,0%	0,0%
Onderneming	1	100,0%	0,0%
Vlaamse Ombudsdienst	1	100,0%	0,0%
Totaal	242	71,9%	28,1%

Evolutie aantal meldingen lokale besturen

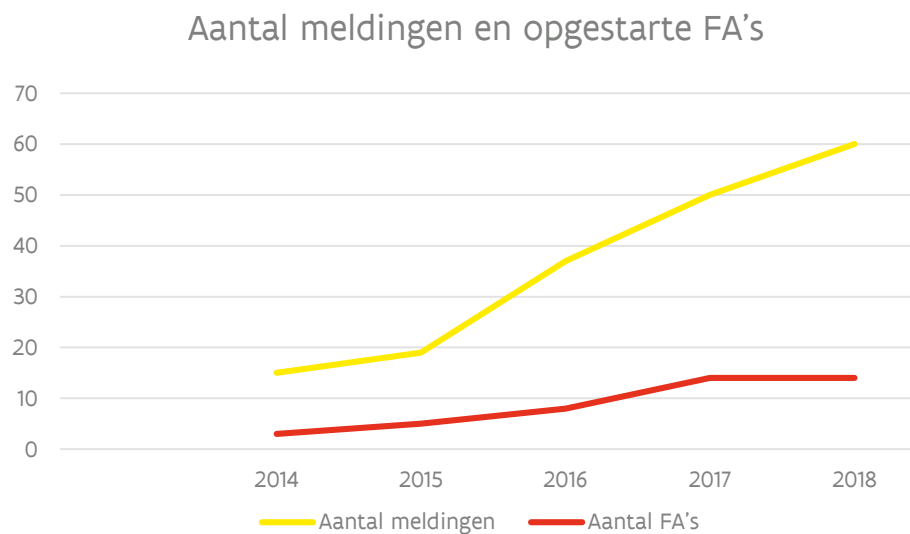
Jaar	Aantal
2014	15
2015	19
2016	37
2017	50
2018	60
TOTAAL	181

Evolutie opgestarte forensische audits lokale besturen

Jaar	Aantal FA's opgestart
2014	3
2015	5
2016	8
2017	14
2018	14
TOTAAL	44

Herkomst meldingen lokale besturen

Herkomst melding	Aantal meldingen	Procentueel
Burger	46	25,41%
Personeelslid entiteit	37	20,44%
Lokaal politiek mandataris	25	13,81%
Secretaris/financieel beheerder (sinds Decreet lokaal bestuur algemeen directeur/financieel directeur)	19	10,50%
Auditor Audit Vlaanderen	16	8,84%
Ex-personeelslid entiteit	11	6,08%
ABB	9	4,97%
Media	8	4,42%
Anonieme klacht	7	3,87%
Spreekbuis	2	1,10%
Coördinator Integriteitszorg	1	0,55%
TOTAAL	181	100,00%

Gevolg meldingen lokale besturen

31/12/2018

Herkomst melding	Aantal meldingen	Geen verder gevolg	Verder gevolg
Burger	45	82,22%	17,78%
Personeelslid entiteit	37	62,16%	37,84%
Lokaal politiek mandataris	24	79,17%	20,83%
Secretaris/financieel beheerder (sinds Decreet lokaal bestuur algemeen directeur/financieel directeur)	19	42,11%	57,89%
Auditor Audit Vlaanderen	16	75,00%	25,00%
Ex-personeelslid entiteit	11	81,82%	18,18%
ABB	8	50,00%	50,00%
Media	8	75,00%	25,00%
Anonieme klacht	7	100,00%	0,00%
Spreekbuis	2	100,00%	0,00%
Coördinator Integriteitszorg	1	100,00%	0,00%
Totaal (3 nog niet behandelde meldingen per 31/12/18)	178	71,91%	28,09%

Redenen geen verder gevolg

- ▶ geen concrete aanwijzingen dat er effectief onregelmatigheden hebben plaatsgevonden
- ▶ voorwerp van de melding behoorde niet tot het takenpakket of bevoegdheid van Audit Vlaanderen (werden bezorgd aan de bevoegde instantie)
- ▶ het onderzoek gebeurde door de entiteit zelf (in voorkomend geval na advisering door Audit Vlaanderen)
- ▶ geen aanknopingspunten om een forensische audit op te starten, maar aan betrokken bestuur werd door Audit Vlaanderen wel een brief gericht, waarin werd gewezen op mogelijke verbeterpunten
- ▶ geen forensische aanknopingspunten in de melding, maar het voorwerp van de melding werd wel opgenomen in de reikwijdte van een latere audit

Vragen

Contactgegevens

Wim De Naeyer
Manager-auditor

Audit Vlaanderen
Havenlaan 88
1000 Brussel

GSM 0475/740214
wim.denaeyer@vlaanderen.be
www.auditvlaanderen.be

**Vlaamse
overheid**

**AUDIT
VLAANDEREN**